

Tomatodlingar i Dakhla.

Stulna tomater hos Coop?

–Varifrån kommer de här tomaterna? De är förpackade av det fransk-marockanska företaget Azura med kontor och odlingar runt Agadir men också i Dakhla, i det ockuperade Västsahara.

Den norska konsumentorganisationen Norwatch ställde frågan till en norsk Coop-affär nyligen. Det visade sig att en del av tomaterna kom från odlingar i Dakhla. Coop Norge var snabb att ge besked till sina leverantörer:

– Vi vill inte ha några produkter från Västsahara.

Stulet gods från Dakhla

Tomaterna från Dakhla är folkrättsligt sett ”stulet gods”, eftersom de producerats på ockuperad mark och sålts utan att invånarna i det ockuperade territoriet gett sitt samtycke och får del av inkomsterna.

VästsaharaAktionen upptäckte Azuratomater också hos Coop Bromma i mars.

–Vi har fått försäkringar om att den sortens tomater vi säljer inte odlas i Dakhla, säger Sara Cramér, på Coops inköpsavdelning.

Försäkringarna kommer från leverantören! Ingen oberoende källa, alltså. Men just nu är inga vidare inköp aktuella, meddelar Coop.

Den som vill hålla matbordet rent från sådant stulet gods får det svårt i framtiden. Frågan om maten är stulen eller inte kommer att höra till vardagen för oss konsumenter, i takt med att Marocko ökar sin exploatering av de ockuperade delarna av Västsahara. Det finns ingen gränskontroll dem emellan, och ingen pålitlig ursprungsmärkning, eftersom det handelsavtal som EU slutit med Marocko inte gör någon skillnad mellan Västsahara och Marocko. I praktiken verkar EU ha accepterat och erkänt ockupationen.

Marocko planerar för stora investeringar

Nu redovisar Marocko nya, storskaliga exploaterings- och investeringsplaner för

den ockuperade delen av Västsahara. Planerna omfattar utvidgning av den befintliga fosfatutvinningen, av den artificiella grönsaksodling som byggts upp de senare åren, återupptagen oljepropektering och planerad utvinning, prospektering och utvinning av andra mineralfyndigheter och industriinvesteringar i huvudstaden El Aaiún och hamnstaden Dakhla. I månadsskiftet offentliggjordes, enligt marockansk press, att Marocko skapar tre exportinriktade frizoner, främst för grönsaker och fiskprodukter, nära dessa två städer. Dit ska utländska företag lockas med skattefrihet och andra förmåner.

För Sverige innebär detta att allt fler varor från ockuperat område riskerar att nå svenska hushåll och företag. Men också att svenska företag inbjuds att lämna offerter på leveranser till eller entreprenadarbeten i Västsahara eller att placera produktion eller lager på ockuperad mark.

Vad betyder folkrätten för Reinfeldt?

Marockos agerande försätter Fredrik Reinfeldt i ett dilemma. Ska han följa folkrätten eller vinstintressena? Han sa i riksdagen i mars: ”Jag hoppas att vi inte ska

behöva hamna i ett läge där vi säger nej till folkrätten.” Carl Bildt säger, att den svenska regeringens hållning är att Västsahara är ockuperat av Marocko och att Marocko inte har rätt att för egen vinning utnyttja Västsaharas naturresurser.

Det betyder alltså att vi ska stänga ur varor från ockuperat område. FN:s Charter of Economic Rights and Duties of States föreskriver dessutom att ”Ingen stat har rätt att främja eller uppmuntra investeringar som kan utgöra ett hinder för befrielsen av ett ockuperat territorium.”

Men om inte EU:s avtal med Marocko undantar Västsahara, så kommer brotten mot folkrätten som ett brev på posten. Västsaharisk fisk och tomater kan komma hit under marockansk flagg. Vi konsumenter, importörer och investerare som vill handla etiskt och som vill följa folkrätten och FN:s etikprinciper i Global Compact, lämnas i sticket, om inte regeringens retorik följs upp i praktisk handling.

Vad gör alltså den svenska regeringen i EU och på hemmaplan?

Sören Lindh
VästsaharaAktionen

6 000 personer, nästan samtliga marockanska bosättare, arbetar vid grönsaksodlingarna utanför Dakhla. Det är ett flera kvadratkilometer stort område. Det fransk-marockanska bolaget Azura har tomatodlingar här och i Agadir.
Källa: Norwatch.

Tomaterna på bilden upptäcktes på Coop i Bromma i mars.

